

ZPŮSOBY ZAJIŠTĚNÍ ZÁJMU STÁTU V MPS – IMPERATIVNÍ PŘEDPISY A MATERIALIZOVANÉ KOLIZNÍ NORMY

prof. JUDr. N. Rozehnalová, CSc.

OSNOVA

- 1. VEŘEJNÝ POŘÁDEK – POJEM
- 2. VÝHRADA VEŘEJNÉHO POŘÁDKU JAKO VÝRAZ PASIVNÍ FUNKCE VP – OPAKOVÁNÍ, PŘIPOMENUTÍ
- 3. IMPERATIVNÍ NORMY
 - NĚKOLIK POZNÁMEK K HISTORII A DEFINICI
 - ÚMLUVA ŘÍM I
 - NAŘÍZENÍ ŘÍM I
 - ZMPS
- 4. MATERIALIZACE KOLIZNÍCH NOREM

VEŘEJNÝ POŘÁDEK

- *Morální, sociální, ekonomické, politické a/nebo právní zásady natolik důležité pro daný stát a jeho zřízení, že je na jejich respektování nutné trvat za všech okolností .*
- Státy definují hodnoty, které nacházejí svůj odraz v právu, a proklamují vůli tyto hodnoty chránit
- Různé definice v různých státech
- Abstraktní vymezení
- MEZINÁRODNÍ SMLOUVY – JEN POJEM

PŘÍKLAD

MANŽELÉ, OBA IRÁNŠTÍ STÁTNÍ PŘÍSLUŠNÍCI, ŽILI V EXILU V ČESKÉ REPUBLICCE. VZHLEDEM K NEVĚŘE MANŽELA PODALA MANŽELKA NÁVRH NA ROZVOD U ČESKÉHO SOUDU.

DLE IRÁNSKÉHO PRÁVA, KTERÉ JE PRO DANÝ PŘÍPAD APLIKOVATELNÉ (§ 49 ZMPS) , V PŘÍPADĚ NEVĚRY MANŽELA NELZE ROZVÉST MANŽELSTVÍ. TOTO PRÁVO NÁLEŽÍ JEN MANŽELOVI. SOUČASNĚ, DÍTĚ PŘECHÁZÍ V PŘÍPADĚ ROZVODU DO PÉČE OTCE. NIKOLI MATKY.

TECHNIKA APLIKACE

- KVALIFIKACE – PODŘAZENÍ – URČENÍ KOLIZNÍ NORMY – URČENÍ A ZJIŠTĚNÍ OBSAHU HMOTNÉHO PRÁVA – ZJIŠTĚNÍ EXISTENCE ROZPORU S VEŘEJNÝM POŘÁDKEM
- POVINNOST SOUDCE NEAPLIKOVAT TYTO HMOTNÉ NORMY, KTERÉ JSOU V ROZPORU S TUZEMSKÝM VEŘEJNÝM POŘÁDKEM
- POVINNOST SOUDCE NEUZNAT CIZÍ ROZHODNUTÍ, JE-LI V ROZPORU S TUZEMSKÝM VEŘEJNÝM POŘÁDKEM (BUDE PROBÍRÁNO V PROCESNÍM PRÁVU)

ČLENĚNÍ VEŘEJNÉHO POŘÁDKU

- KOLIZNÍ
- PROCESNÍ – UZNÁVACÍ, PŘI VÝKONU PRÁVNÍ POMOCI
- HMOTNĚPRÁVNÍ – VEŘEJNÉ PRÁVO?
- TUZEMSKÝ
- ZAHRANIČNÍ
- AKTIVNÍ (POZITIVNÍ)
- PASIVNÍ (NEGATIVNÍ)
- OBECNÝ
- ZVLÁŠTNÍ

VÝHRADA VEŘEJNÉHO POŘÁDKU

- Nástroj, právně-technický prostředek prosazení veřejného pořádku
- Ustanovení právního řádu, které umožňuje a zavazuje odmítnout výjimečně použití ustanovení zahraničního právního řádu, jestliže by účinky tohoto použití byly zásadně nepřijatelné
- Stát je suverén na svém území a je oprávněn odmítnout aplikaci cizího práva

ZDROJE ÚPRAVY

- §36 ZMPS - ODDĚLEN KOLIZNÍ A PROCESNÍ
- § 4 NOVÉHO ZMPS - SPOJEN

- ČLÁNEK 16 ÚMLUVY ŘÍM I

- ČLÁNEK 21 Nařízení Řím I

- ČLÁNEK 26 Nařízení Řím II, další nařízení

- DALŠÍ MEZINÁRODNÍ ÚMLUVY MNOHOSTRANÉ I
DVOUSTRANNÉ

OBSAH

- Základní zásady (hodnoty)

- Ústavní právo (spravedlivý proces, autonomie vůle, rovnost, právo vlastnit majetek,

- Občanský zákoník – § 2 a 3

- Jednoduché právo (např. ochrana spotřebitele – DNES
PROBLEMATICKÉ – spíše oblast rodinného, dědického práva)

Rozhodnutí NS 21 Cdo 4196/2007

- Pracovní smlouva mezi občankou X. z Chorvatska a společností Y založenou podle práva jednoho ze států USA – místo výkonu práce: organizační složka Y v ČR
- Smlouva uzavřena 31.1.2001
- Volba práva výše uvedeného státu
- Sjednána výpověď – obě strany bez udání důvodu, výpovědní lhůta 4 týdny (může být nahrazena vyplacením platu)
- X dostala výpověď

POKRAČOVÁNÍ

- *36 ZMPS – krajní opatření, výjimečná povaha, rozpor se zásadami společenského a státního zřízení České republiky a jejího právního řádu v takové míře, že jakákoliv výjimka z těchto zásad by byla zcela nepřípustná*
- *Skončení pracovního poměru mezi účastníky podle jimi zvoleného práva nepůsobí v daném případě v poměrech ČR účinky, které by ve smyslu § 36 ZMPS představovaly rozpor s veřejným pořádkem takového stupně, který by porušoval základní principy českého právního řádu*

APLIKACE

- VZTAH K ÚZEMÍ – TERITORIÁLNÍ INTENZITA
- ČASOVÁ INTENZITA
- ZOHLEDNĚNÍ OBRANNÉ FUNKCE
- APLIKACE EX OFFO
- VÝJIMEČNOST V POUŽITÍ

§ 4 ZMPS

Výhrada veřejného pořádku

Ustanovení zahraničního právního řádu, jehož se má použít podle ustanovení tohoto zákona, nelze použít, jestliže by se účinky tohoto použití zjevně přičily veřejnému pořádku.

Ze stejných důvodů nelze uznat cizí rozhodnutí, cizí soudní smír, cizí notářskou a jinou veřejnou listinu, cizí rozhodčí nález, nebo provést procesní úkon k dožádání z ciziny, anebo uznat právní poměr nebo skutečnost, které vznikly v cizině nebo podle zahraničního právního řádu.

II. ČÁST PŘEDNÁŠKY

IMPERATIVNÍ NORMY

NĚKOLIK POZNÁMEK K HISTORII IMPERATIVNÍCH NOREM

- C.F. SAVIGNY - EXISTENCE NOREM MAJÍCÍCH STRIKTNÍ POVAHU, IMPERATIVNÍ POVAHU, NEODSUNUTELNÉ POUŽITÍM JINÉHO PRÁVA
- OBDOBÍ PO II. SV.V. – ROZVOJ REGULACE V OBLASTI
 - HOSPODÁŘSKÉ – ZÁSADNÍ IMPULS
- DNES – REALITA, NUTNOST ODLIŠIT OD JINÝCH TYPŮ NOREM
- RŮZNÁ TERMINOLOGIE – POSTUPNÉ SJEDNOCOVÁNÍ

DEFINICE

- DNES VYUŽÍVANÁ V NAŘÍZENÍ ŘÍM I – ČLÁNEK 9
- „Imperativní ustanovení jsou ustanovení, jejichž **dodržování** je pro stát při ochraně jeho **veřejných zájmů**, jako např. jeho politického, společenského a hospodářského uspořádání **zásadní** do té míry, že se vyžaduje jejich použití na jakoukoli situaci, která spadá do jejich oblasti působnosti, bez ohledu na právo, které by se jinak na smlouvu podle tohoto nařízení použilo.“
- VYUŽITO PŘÍPADU ARBLADE (C-369/96,C376/96)

ARBLADE

- As regards the second question referred in each of the two cases, concerning the classification of the provisions at issue as public-order legislation under Belgian law, that term must be understood as applying to national provisions compliance with which has been deemed **to be so crucial** for the **protection of the political, social or economic order** in the Member State concerned as to require compliance therewith by all persons present on the national territory of that Member State and all legal relationships within that State.

ZNAKY – VIZ BĚLOHLÁVEK

- A) CO JE ÚČELEM PŘEDPISU A JAKÝ JE OBJEKT CHRÁNĚNÉHO ZÁJMU
- B) DEFINICE ZÁJMU S TÍM, ŽE SE MUSÍ JEDNAT O ZÁJEM VEŘEJNÝ
- C) ZDA NEPOUŽITÍM NORMY DOJDE K PORUŠENÍ PŘEDMĚTNÉHO KONKRÉTNÍHO ZÁJMU

CO LZE JEŠTĚ DODAT

- DOPAD NA SOUKROMOPRÁVNÍ VZTAH
- OBSAHUJÍCÍ MEZINÁRODNÍ PRVEK
- UPLATNĚNÍ ČI MOŽNOST UPLATNĚNÍ V CIVILNÍ ŽALOBĚ

JINÉ ZACHÁZENÍ OPROTI NORMÁM NAVÁZANÝM NA NORMY KOLIZNÍ

- ZACHÁZENÍ DLE PŮVODU
- IMPERATIVNÍ NORMY FÓRA
- IMPERATIVNÍ NORMY LEGIS CAUSAE
- IMPERATIVNÍ NORMY TŘETÍHO STÁTU

APLIKACE NOREM FÓRA

- PRAKTICKY BEZ PROBLÉMU
- APLIKUJÍ SE VŽDY TAK, JAKO BY NEEXISTOVALA KOLIZE A NEJEDNALO SE O CIZÍ PRÁVO ROZHODNÉ
- PŘÍKLAD: ZVEŘEJNOVÁNÍ SMLUV A APLIKACE CIZÍHO PRÁVA

NAŘÍZENÍ ŘÍM I ČLÁNEK 9

- 2. Tímto nařízením není v žádném případě dotčeno použití imperativních ustanovení práva země soudu.
- LEX FORI
- 3. Rovněž lze použít imperativní ustanovení práva země, v níž mají být nebo byly povinnosti vyplývající ze smlouvy splněny, pokud tato imperativní ustanovení činí plnění smlouvy protiprávním. Při rozhodování, zda mají být taková ustanovení použita, je třeba vzít v úvahu jejich povahu a účel, jakož i důsledky, které by mohly z jejich použití nebo nepoužití vyplynout.
– TŘETÍHO STÁTU

ZMPS

□ § 3

□ **Nutně použitelné předpisy – LEX FORI**

□ Ustanovení tohoto zákona nebrání použití těch ustanovení českého právního řádu, kterých je nutné v mezích jejich předmětu úpravy použít vždy bez ohledu na to, kterým právním řádem se řídí práva a povinnosti, v nichž se projeví účinky použití takových ustanovení.

APLIKACE LEX CAUSAE

- VÝVOJ V DANÉ OTÁZCE
- DNES SOUČÁST APLIKOVANÉHO PRÁVA

ZMPS

□ § 23 Používání zahraničního práva

Pokud z jiných ustanovení tohoto zákona nevyplývá něco jiného, je třeba zahraničního práva, jehož se má použít podle ustanovení tohoto zákona, používat i bez návrhu a tak, jak se ho používá na území, v němž toto právo platí. Použije se těch jeho ustanovení, kterých by se na území, v němž toto právo platí, pro rozhodnutí ve věci použilo, bez ohledu na jejich systematické zařazení nebo jejich veřejnoprávní povahu, pokud nejsou v rozporu s nutně použitelnými předpisy českého práva, kterých se musí v mezích předmětu jejich úpravy vždy použít bez ohledu, kterým právem se řídí poměr, v němž se projeví jejich účinky.

APLIKACE NOREM TŘETÍHO STÁTU

- NEJVĚTŠÍ DISKUSE
- VÝSLOVNÉ ÚPRAVY
- RŮZNÉ PODMÍNKY

Nutně použitelné předpisy jiného zahraničního práva – ZMPS § 25

- Předpisů práva cizího státu, kterého se nepoužije podle ustanovení tohoto zákona, kterých se však má podle práva takového cizího státu použít bez ohledu na to, kterým právem se řídí práva a povinnosti, v nichž se projeví účinky jejich použití, se může k návrhu účastníka použít, jestliže práva a povinnosti, v nichž se projeví účinky použití těchto předpisů, mají k takovému cizímu státu dostatečně významný vztah a jestliže je to spravedlivé vzhledem k jejich povaze, účelu, nebo k důsledkům, jež by vyplynuly zejména pro účastníky z jejich použití nebo z jejich nepoužití. Účastník, který se takových předpisů dovolává, musí prokázat platnost a obsah těchto předpisů.

NAŘÍZENÍ ŘÍM I ČLÁNEK 9

- 2. Tímto nařízením není v žádném případě dotčeno použití imperativních ustanovení práva země soudu.
- LEX FORI
- 3. Rovněž lze použít imperativní ustanovení práva země, v níž mají být nebo byly povinnosti vyplývající ze smlouvy splněny, pokud tato imperativní ustanovení činí plnění smlouvy protiprávním. Při rozhodování, zda mají být taková ustanovení použita, je třeba vzít v úvahu jejich povahu a účel, jakož i důsledky, které by mohly z jejich použití nebo nepoužití vyplynout.
– TŘETÍHO STÁTU

PŘÍKLAD

- **STRANA A UZAVŘELA SMLOUVU O VÝVOZU ZBRANÍ SE STRANOU B. SMLOUVA SE ŘÍDÍ PRÁVNÍM ŘÁDEM STÁTU B. STÁT A NÁSLEDNĚ VYDÁ EMBARGO NA VÝVOZ ZBRANÍ DO STÁTU B.**
- JAKÝ JE PRÁVNÍ REŽIM SMLOUVY?
- JAKÝ TYP PŘEDPISU PŘEDSTAVUJE EMBARGO?
- ZÁVISÍ NA URČENÍ FÓRA?
- ANO – U TĚCHTO NOREM ZCELA ROZHODUJÍCÍ SKUTEČNÁ VYNUTITELNOST

MUNI
LAW

MATERIALIZACE KOLIZNÍCH NOREM

MATERIALIZACE KOLIZNÍ NORMY

- NOVÝ JEV V DŮSLEDKU NOVÝCH ZÁJMŮ STÁTŮ
- CCA OD 60. LET MINULÉHO STOLETÍ
- PROJEVUJE SE TAM, KDE JSOU V OBLASTI PROCESNÍHO I KOLIZNÍHO PRÁVA CHRÁNĚNY ZÁJMY URČITÝCH SKUPIN:
 - DĚTÍ
 - ŽEN
 - SPOTŘEBITELŮ
 - PRACOVNÍKŮ

VZOR – ČLÁNEK 6 Odst. 2 Nařízení Řím I

- Bez ohledu na odstavce 1 si mohou strany zvolit v souladu s článkem 3 právo rozhodné pro smlouvu, která splňuje podmínky odstavce 1. V důsledku této volby však nesmí být spotřebitel zbaven ochrany, kterou mu poskytují ustanovení právního řádu, od nichž se nelze smluvně odchýlit, a jež by se v případě neexistence volby práva na základě odstavce 1 jinak použila.

DĚKUJI